

Розмовляв Сергій Паламарчук

«Йдіть і навчіть не тільки галичан, не тільки українців, не тільки слов'ян...»

Отче Мироне, чи існує, на Вашу думку, перспектива створення духовної семінарії УГКЦ на Сході України?

Безперечно, існує така перспектива. Час здійснення і втілення в життя ідеї семінарії Греко-Католицької Церкви на Сході України прямо залежить від досягнення Церквою на тих землях певного ступеня зрілості. Очевидно, що Церква, яка 15-20 років тому тільки там виникала, не мала ще такого рівня, щоб можна було мріяти про семінарію. Однак ми є свідками структурного розвитку нашої Церкви на Сході, Півдні та Центрі України. Там вже існують не лише екзархати, але й Київська архієпархія. Це, безумовно, ознаки дозрівання Церкви. І, властиво, з точки зору найближчої перспективи, найбільш сприятливою для створення такої семінарії стає та структура, яка вже є архієпархією. Певно, за нормальних умов Церкви, кожна єпархія, а тим більше архієпархія, повинна би мати свою семінарію. Екзархати переживають процес розвитку (сама назва про це свідчить), але коли структурується з екзархату єпархія, то це створює об'єктивні підстави реально говорити про перспективи створення семінарії.

Які перспективи для УГКЦ загалом відкриє, на Ваш погляд, створення духовної семінарії УГКЦ на Східній Україні?

Для нашої Церкви духовна семінарія на східних землях є чудовою нагодою заявити про власний духовний та інтелектуальний рівень і потенціал Церкви. Адже неможливо створити і вести семінарію, якщо немає відповідних кадрів (викладачів, адміністрації). Своєю чергою, якщо Церква ще не досягла певного рівня зрілості, то й семінарія, попри назву, не буде повноцінною. Тому до певного часу було передчасно говорити про створення семінарії поза Галичиною. Тому перше, про що свідчитиме створення семінарії на Сході, – це досягнення Церквою належної підготовки, а друге – можливість для Церкви творчо врахувати в житті семінарії (та й цілої Церкви) на Сході дещо іншу ментальність українців-вірян поза Галичиною. Ми маємо семінарії в Галичині, маємо традицію їх ведення. Однак коли виникає семінарія в зовсім інших обставинах, безперечно, це творчий виклик для Церкви. Ось тому для нашої Церкви відкриття такої семінарії буде означати, що вона збагачується цілком новим досвідом і реально стає Церквою усіх українців, а не тільки галичан.

Якщо б на сьогодні йшла мова про створення духовної семінарії УГКЦ поза межами

західних областей України, то в якому регіоні чи місті Ви вважали б за доцільне її відкрити? Прокоментуйте, будь ласка, Вашу відповідь.

Варто сказати про мінімальний і оптимальний варіанти щодо цього.

Оптимальний варіант – це відкрити в перспективі декілька так званих регіональних семінарій. Це могло б приблизно відповідати структурі сьгоднішніх екзархатів, тобто одна семінарія могла би бути призначена для східного регіону і знаходитись, умовно кажучи, в Донецьку чи Харкові, інша – для південного, наприклад в Одесі або Херсоні, і ще одна – для центрального регіону, скажімо, в Києві чи в його околицях. Такі регіональні семінарії – кожна по-своєму – віддзеркалювали би відмінну дійсність, адже про Схід України не можна говорити монолітно, його треба бачити в специфіці регіонів, які між собою значно різняться.

Мінімальний варіант. Враховуючи труднощі організаційного, кадрового характеру при створенні семінарії, можна було би покласти початок такій семінарії, географічно розмістивши її поза межами Галичини, проте недалеко від Збруча, наприклад у Кам'янці-Подільському. Там міг би відбутись перехідний етап до створення регіональних семінарій. Адже на цьому «майданчику», з одного боку, на початку можна використовувати викладачів із Галичини, а з другого боку, набувати досвід праці й творення зовсім іншого статусу, іншого розпорядку в самій семінарії. Це була би своєрідна змога поекспериментувати, а тоді на підставі цього проміжного досвіду, враховуючи досягнення і помилки, створювати семінарії в регіонах.

Як Ви вважаєте, які особливості повинна мати духовна семінарія УГКЦ на Сході України? Можливо, Ви маєте певні пропозиції щодо організації духовної освіти та виховання майбутніх священиків на Східній Україні?

Так, я можу дещо сказати, спираючись на практичний досвід праці в колегії патріарха Мстислава в Харкові (це вже понад 15 років), і маючи певне, мінімальне, враження, що то є Схід, або Слобідська Україна. Мені здається, що, задумуючи таку семінарію, потрібно поставити кілька важливих принципів, а саме: приймати до семінарії не тільки неодружених, але й одружених кандидатів до священства, а вікові рамки приймання до семінарії розширити від 18 приблизно до 40 років (знаємо, що в Галичині ця межа сягає 30-ти річного віку). Крім того, паралельно із семінарійним курсом потрібно було би передбачити курс воцерковлення для дружин семінаристів, майбутніх їмостей. Знаємо, що специфіка буття на Східній Україні така, що є багато широко віруючих, але недостатньо воцерковлених людей. І для того, щоб сім'я, чоловік якої піде в семінарію, виростала до священичої сім'ї, їй потрібно, напевно, щось таке передбачати і включати у програму; можливо, і не тільки для дружин семінаристів, але й навіть для членів їх родин, щоб таким чином відродити відчуття священства на рівні покликання цілої священичої родини, а не лише одного з неї.

Крім того, можна було б думати про заснування вищого духовного закладу УГКЦ, тобто не лише про семінарію, а й про вищий навчальний заклад. Це можна уявити як, наприклад, участь нашої Церкви, її спеціалістів у відродженні й діяльності богословського факультету Києво-Могилянської академії. Позаяк колись академія і була академією, бо мала богословський факультет, а зараз є лише імітація терміну «академія» – все є, що завгодно, крім богословського факультету. З іншого боку, стоїть широке питання: яким має бути такий вищий духовний навчальний заклад. На мій погляд, там мали би намагатись викладати саме київську духовну, богословську, літургійну традицію,

а якщо так, то це, безперечно, має бути екуменічна за характером співпраця спеціалістів, богословів із Церков, котрі належать до київської традиції.

Ось так, на мою думку, у певній системі мала би виглядати організація духовної освіти та виховання майбутніх священиків на Сході України.

Поділіться, будь ласка, Вашим поглядом на сучасний стан духовної освіти і виховання в УГКЦ. На які аспекти цієї ділянки церковного життя потрібно звернути увагу в наш час? Коли говоримо про сучасну духовну освіту УГКЦ, то ми стаємо свідками такого етапу її розвитку, на якому починається становлення власних богословських шкіл, які мають певні особливості та відмінність у традиціях. Бази кожної з семінарій, які в нас є, (а це і кадровий потенціал, і досвід) стають на якісно вищий ступінь. Отже, відбувається дуже цікаве і відрядне явище творення богословських шкіл. Разом з тим, зауважуючи ці тенденції, важливо пам'ятати, що ціле богослов'я УГКЦ має надзавдання, спільне, об'єднуюче завдання всіх богословів і богословських шкіл, і воно полягає у дослідженні, засвоєнні та розвитку київської традиції, яка є спільною не лише для греко-католиків, але й для православних українців. Можна сказати, що первинних богословських шкіл у нашій Церкві вже існує, як мінімум, чотири. Кожна з них повинна пам'ятати про відповідальність за цей спільний внесок, який у майбутньому може стати спільною платформою для створення єдиної, як зараз люблять казати, помісної Київської Церкви.

Що б Ви побажали всім семінаристам у Рік християнського покликання з особливим наголосом на священичому покликанні?

Тут справа не тільки в році, бо рік прийшов і рік мине, а покликання залишиться. І в цьому сенсі, незалежно від року та його особливостей, місія апостолів, доручена Христом, завжди актуальна. Христові слова «йдіть і навчіть всі народи» є найкращим побажанням, і я можу лише приєднатись до цього. Що я маю на увазі під словами «усі народи»? Це – місійне побажання, тобто йдіть і навчіть не тільки галичан, не тільки українців, не тільки слов'ян... І цей перелік можна продовжувати. Це моє побажання для братів як нашої, так і всіх інших семінарій української Церкви.

Релігійно-суспільний часопис Дрогобицької Духовної Семінарії «Слово» 3 (40) (2009)
39-40